

ه ه ه

حکایت یک اسم؛
روایت یک زندگی

www.ketab.ir

مرضیه

حکایت یک اسم؛ روایت یک زندگی

تحقیق: زهرا عاشوری
تدوین: لطیفه نجاتی

پیشکش به ساحت پر نور حضرت زهراى مرضيه
 ماوا و مقتداى هر بانوى بهشتى
 به اميد گوشه چشم
 هر زمانى غزلى هديه به مادر شده است...

سرشناسه : عاشورى، زهرا، ۱۳۶۶-
 عنوان و نام پدیدآور : مرضيه، حكايت يك اسم، روايت يك زندگى / تحقيق زهرا عاشورى، تدوين لطيفه نجاني، ويرايش سجاد محمدي، منيره زين العابدينى زباني، تهيه شده در واحد تاريخ شفاهى دفتر مطالعات جبهه فرهنگى انقلاب اسلامى.
 مشخصات نشر: تهران: راه بار، ۱۳۹۹.
 مشخصات ظاهري: ۲۶۴ ص، مصور (رنگي)،
 فروست: تاريخ شفاهى جبهه فرهنگى انقلاب اسلامى، زنان انقلاب، ۷.
 شابك: ۹۷۸-۶۲۲-۷۶۲۹-۰۴-۰
 وضعیت فهرست نویسی: فیا
 موضوع: ميرضائى، مرضيه، ۱۳۳۵- -- خاطرات
 موضوع: ايران -- تاريخ -- انقلاب اسلامى، ۱۳۵۷- -- خاطرات
 موضوع: Diaries -- Islamic Revolution, 1979 -- History -- Iran --
 شناسه افزوده: نجاني، لطيفه، ۱۳۷۰-، گردآورنده
 شناسه افزوده: دفتر مطالعات جبهه فرهنگى انقلاب اسلامى، واحد تاريخ شفاهى
 رده بندى كنگره: DSR1553
 رده بندى ديوبى: ۹۵۵/۰۸۳
 شماره كتابشناسى ملي: ۷۵۵۸۲۶۰

www.ketab.ir

تاريخ شفاهى
 دفتر مطالعات جبهه فرهنگى انقلاب اسلامى
 تحقيق: زهرا عاشورى
 تدوين: لطيفه نجاني
 ويرايش: سجاد محمدي، منيره زين العابدينى زباني
 صفحه‌آرا: ابراهيم وكيلى گندمانى
 مدير توليد: رضا كاظم‌لو
 امور فنى: چاپ: اميرحسين كوينى
 شابك: ۹۷۸-۶۲۲-۷۶۲۹-۰۴-۰
 ناشر: راه بار
 شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه
 چاپ اول: ۱۴۰۰
 قيمت: ۴۰۰۰ تومان

دفتر مطالعات جبهه فرهنگى انقلاب اسلامى:
 تهران، بلوار کشاورز، خيابان ۱۶ آذر، پلاك ۶۰، حسينيه هنر
 مشهد، خيابان مدرس، كوچه مدرّس ۴، پلاك ۱۰، حسينيه هنر
 قم، خيابان معلم، بين معلم ۱۲ و ميدان روح الله، پلاك ۱۳۱
 تلفن: ۰۲۱۴۲۷۹۵۲۴۴
 تلفن: ۰۲۳۲۸۶۷۹۵۷۲
 تلفن: ۰۲۵۲۷۲۴۴۴۹۰
 @Raheyarpub
 www.AmmarYar.ir
 www.RaheYarPub.ir
 www.VaKetab.ir

برخى مراکز پخش:
 بانوق كتاب: ۰۲۵۳۱۰۷۷
 كتاب فردا: ۰۲۵۲۷۷۴۶۹۹۲
 پخش كتاب رسان: ۰۵۱۳۷۲۳۳۳۳۳۳۳۳
 پخش كتاب پردازان: ۰۵۱۳۲۳۳۳۳۳۳۳۳۳
 شهيد كاظمي: ۰۲۵۲۷۸۴۰۸۴۴
 به نشر: ۰۲۱۸۸۹۶۰۴۶۶
 پخش فلك: ۰۹۱۳۷۵۰۶۱۹۱
 كتاب طرفه: ۰۹۳۳۵۲۴۴۴۱۶
 www.BookRoom.ir
 www.ManVaKetab.ir

www.ketab.ir

فهرست

پیشگفتار ناشر.....	۶
فصل اول.....	۹
فصل دوم.....	۲۲
فصل سوم.....	۸۵
فصل چهارم.....	۱۴۷
فصل پنجم.....	۱۸۳
مؤخره.....	۲۴۱
تصاویر.....	۲۴۵

پیشگفتار ناشر

تاریخ‌نگاری انقلاب اسلامی عمیقاً به «روایت زنان» این انقلاب و طبعاً به خود انقلاب بدهکار است. زنان شهید انقلاب و دفاع مقدس، زنان مبارز پیش از انقلاب، همسران مبارزان انقلاب، همسران رزمندگان و شهدا و آزادگان و جانبازان، مربیان پرورشی، معلمان و مبلغان فرهنگی، جهادگران، دانشمندان، پژوهشگران، کارآفرینان و... هنوز به راستی روایت نشده‌اند؛ زانی که محور خانواده بوده‌اند و حضور آن‌ها در عرصه‌های گوناگون، مساوی با همراهی و حضور اعضای خانواده در انقلاب بوده است. آن‌ها در سکوت، تمام بار تربیت نیروهای انقلاب را به دوش کشیده‌اند و باز هم در سکوت، روایت تلاش و مجاهدت زنانه و مادرانه خود را در حاشیه موفقیت مردان انقلابی‌شان دیده‌اند.

جایگاه زنان در میانه و گوشه‌گوشه رویدادهای سازنده و مقوم انقلاب اسلامی و همچنین در خلق مفاهیم و ساختارها و نهادها و نیز تثبیت ارزش‌ها و تداوم کنش‌های انقلابی انکارناپذیر است؛ اما در جریان تاریخ‌نگاری رویدادمحور و شهرت‌زده و کلیشه‌ای، غالباً به سفیدی بین سطور و گاهی هم به تک‌روزه‌هایی سپرده شده است که مردان انقلاب در روایت‌های خود، به دنیای زنان انقلاب و پشتیبانی انقلاب باز کرده‌اند.

حضور کم‌تعداد زنان در جمع شخصیت‌های سیاسی که بیشتر آثار تولیدشده در حوزه تاریخ‌نگاری انقلاب اسلامی را به خود اختصاص داده‌اند نیز مزید بر علت شده است تا حافظه تاریخی ایرانیان از روایت حماسه‌های مداوم و پرتکرار و البته بی‌صدای

زنان جامعه، در مقایسه با سهم مردان، تقریباً خالی بماند و نهایتاً در کلیشه‌ها خلاصه شود. در حالی که اگر آنچه از «الگوی سوم زن» در انقلاب محقق شده است، به خوبی روایت شود، نه تنها روایت تاریخی ما از رویدادها کامل می‌شود، بلکه می‌توانیم برای برخی مسائل زن امروز، مثل تعارض نقش‌ها، با مراجعه به تجربه زیسته «زن تراز انقلاب» پاسخ‌هایی بیابیم.

زن تراز انقلاب اسلامی می‌تواند زنی باشد در دل روستایی که با چند بچه قدونیم‌قد، کنار تنور، برای جبهه‌ها نان می‌پزد. می‌تواند زنی باشد که به خواست خدا فرزندی ندارد؛ اما عرصه تکلیف را رها نمی‌کند و با راه‌اندازی مکتب یا مدرسه‌ای، کمر به تربیت فرزندان جامعه پیرامونش می‌بندد. می‌تواند دختر مجردی باشد که دست روزگار سرنوشتش را به گونه‌ای رقم زده است که در کنار پدر و مادر یا خواهر و برادر یا حتی عمو یا عمه‌اش زندگی می‌کند؛ اما بلا تکلیف و یله، روزگار نمی‌گذراند و بر حسب توانش کارهای بر زمین مانده را به دوش می‌کشد. می‌تواند زنی باشد که در کنار همسر داری و تربیت فرزندان، خودش و جامعه‌اش را هم به خاطر دارد و... تاریخ انقلاب ما پر است از این زنان، چراغی باید تا آن‌ها را در اطرافمان ببینیم.

خلاف خسارت بار این روایت را جریان‌های غرب‌دیده و فمینیستی، به خوبی پر می‌کنند و در فقدان روایت زنان به معنای واقعی کلمه «تاریخ سار» انقلاب اسلامی، به ترویج الگوهای غیرومی، بیگانه با سنت و آیین و فرهنگ و نیز مستحیل در یوتوپای غربی مشغول‌اند.

تلاش برای پرکردن این ظرفیت خالی، هم ادای دین به حافظه ملی ایرانیان است برای درک بهتر تاریخ مردمی انقلاب و هم کمک به ترسیم چهره زن انقلابی مسلمان. آنگاه و پس از چند سال، تکرر روایت‌های زنان از رشد و بالندگی آرام و مستمر انقلاب و رویش‌هایش، به تدریج اطلاعاتی متقن و فضایی امن در اختیار اهالی علوم انسانی و مطالعات زنان قرار می‌دهد تا جایگاه و نقش زن در اندیشه اسلامی را مبتنی بر تجربه‌های پرتکرار نسلی انقلابی تحلیل و ترسیم کنند. همچنین، به هنرمندان سینما و غیر سینما و صاحبان رسانه کمک می‌کند تا اگر قصد انصاف دارند، چهره واقعی زن امروز و دیروز و نیز چهره آرمانی زن فردا را چنین بلند و ایستاده ترسیم کنند.

ترسیم این جایگاه به خودی خود اهمیت ویژه‌ای دارد؛ اما هم‌زمان، به مقایسه تعریف زن تراز در دوره پیش و پس از انقلاب هم کمک می‌کند و یاریگر دختران و

زنان جوان در مقایسه زن تراز اسلام و انقلاب اسلامی با زن تراز تمدن غرب است.

■ ■ ■

واحد تاریخ شفاهی دفتر مطالعات جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی، برای شناسایی و بازنمایی الگوهای مردمی و متکثر از تجربه زیسته زنان در انقلاب، تلاشی را آغاز کرده است. بدیهی است هرآنچه انجام شده و در دست انجام است، در مقایسه با انبوه حماسه‌ها و مجاهدت‌های غرورآفرین و تحسین برانگیز زنان و مادران در پیشبرد انقلاب اسلامی پُرکاهی بیش نیست.

واحد تاریخ شفاهی

دفتر مطالعات جبهه فرهنگی انقلاب اسلامی

www.ketab.ir